

گروه هدف: دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی  
مدرس: خانم قلی زاده

تعداد واحد: ۳ (واحد نظری)  
مدت: ۱۷ جلسه ۳ ساعته

### مقدمه:

روزگاری که در آن به سر می بریم عصر تغییرات شگرف و تحول در شکل و محتوا و اولویت های مسایل مرتبط با انسان در تمام حیطه ها از جمله حوزه سلامت انسان و خدمات بهداشتی درمانی به شمار می رود. تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فرایند رشد و توسعه، مهاجرت، توسعه شهرنشینی، دگرگونی ساختار خانواده، کاهش مرگ و میر کودکان، تغییر الگوی بیماریها، افزایش امید به زندگی، تغییر در نگرش به سلامت و کیفیت زندگی و بالاخره گذر جمعیتی، اپیدمیولوژیکی و بهداشت، نیازها و انتظارات جدیدی را به وجود آورده است. نکته در خور تأمل اینکه این روند متوقف شدنی نیست و بدون تردید ادامه خواهد یافت. در بین این تحولات و دگرگونی ها، نابرابری ها در دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی، چگونگی کیفیت خدمات ناهماهنگی در سطوح مختلف ارائه خدمات، منابع و اعتبارات نامناسب و چگونگی تخصیص آن به بخش های مختلف بهداشتی درمانی، چالش های پیش روی سیاستگذاران، مسئول و مدیران نظام سلامت بشمار می روند. طبیعی است که دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در ایفای رسالت خود در معرض چالشهای یاد شده قرار خواهند گرفت و سهمی در تدوین رهیافت ها و رویکردهای مناسب به عهده خواهند داشت.

### هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اجزاء خدمات بهداشتی، ساختار ارائه این خدمات و نظام خدمات بهداشتی در ایران است.

### اهداف اختصاصی دانشجویان در پایان ترم تحصیلی:

- ۱- با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت و انواع پیشگیری آشنا شوند.
- ۲- با فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و راهکارهای ارتقاء سلامت آشنا شوند.
- ۳- با تعریف سلامت و بیماری، ابعاد سلامت، فلسفه نوین سلامت، آشنا شوند.
- ۴- با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها آشنا شوند.
- ۵- با خدمات بهداشتی اولیه (با اجزاء و اصول PHC) آشنا شوند.
- ۶- با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی و درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۷- با موانع عمده تحقق PHC آشنا شوند. (مسائل و مشکلات موجود در نظام بهداشتی و درمانی کشور ایران را بدانند).
- ۸- با سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۹- با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و تقاضاهای بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۰- با سیاست بهداشتی و برنامه ریزی بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۱- با مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی و نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان آشنا شوند.
- ۱۲- با ارزشیابی خدمات بهداشتی آشنا شوند.

- ۱۳- با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با ناتوانی (DALYS) آشنا شوند.
- ۱۴- با فعالیت های واحدهای بهداشت خانواده و آموزش بهداشت و بهداشت مدارس آشنا شوند.
- ۱۵- با فعالیت های واحدهای مبارزه با بیماریها، واکسیناسیون آشنا شوند.
- ۱۶- با فعالیتهای واحد بهداشت محیط و حرفه ای آشنا شوند.

| برنامه اجرایی |          |                                                                                        |
|---------------|----------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| جلسه دو ساعته | تاریخ    | محتوای درس                                                                             |
| اول           | ۸۷/۷/۷   | معرفی درس، ارائه طرح درس و تعیین روز ارائه دانشجویان درخصوص برنامه های سلامت           |
| دوم           | ۸۷/۷/۱۴  | آشنایی با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت و انواع پیشگیری                         |
| سوم           | ۸۷/۷/۲۱  | آشنایی با تعریف سلامت و بیماری، تعریف سلامتی مثبت و ارتقاء سلامت                       |
| چهارم         | ۸۷/۷/۲۸  | فلسفه نوین سلامت و فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و روشهای مداخله و ارتقاء سلامت        |
| پنجم          | ۸۷/۸/۵   | آشنایی با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها                                  |
| ششم           | ۸۷/۸/۱۲  | آشنایی با PHC و اجزاء و اصول آن، هدف بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰                       |
| هفتم          | ۸۷/۸/۱۹  | با فعالیت های واحد بهداشت خانواده ، آموزش بهداشت و بهداشت مدارس آشنا شوند.             |
| هشتم          | ۸۷/۸/۲۶  | با فعالیت های واحدهای مبارزه با بیماریها، واکسیناسیون آشنا شوند.                       |
| نهم           | ۸۷/۹/۳   | با فعالیتهای واحد بهداشت محیط و حرفه ای آشنا شوند.                                     |
| دهم           | ۸۷/۹/۱۰  | آشنایی با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی درمانی در ایران     |
| یازدهم        | ۸۷/۹/۱۷  | امتحان میان ترم                                                                        |
| دوازدهم       | ۸۷/۹/۲۴  | آشنایی با نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان و مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی |
| سیزدهم        | ۸۷/۱۰/۱  | آشنایی با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و تقاضاهای بهداشتی                   |
| چهاردهم       | ۸۷/۱۰/۸  | آشنایی با ارزشیابی خدمات بهداشتی                                                       |
| پانزدهم       | ۸۷/۱۰/۱۵ | آشنایی با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با ناتوانی (DALYS)                  |
| شانزدهم       | ۸۷/۱۰/۲۲ | آشنایی با برنامه ریزی و سیاست بهداشتی                                                  |
| هفدهم         | ۸۷/۱۰/۲۸ | امتحان پایان ترم                                                                       |

### **شیوه تدریس:**

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت و بقیه ساعت کلاس به تدریس توسط مربی و پرسش و پاسخ در مورد برنامه های سلامتی اختصاص خواهد یافت.

### **تکالیف:**

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت.

### **نحوه ارزشیابی دانشجو:**

- ۱- آزمون میان ترم: به صورت کتبی و حداکثر ۴ نمره
- ۲- آزمون پایان ترم: به صورت کتبی چند گزینه ای، ضمناً نمره سخنرانی هم بخشی از نمره کل دانشجو را شامل خواهد شد.

### **منابع اصلی درس:**

- ۱- پارک، جان اورت، "درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی" ترجمه شجاعی تهرانی، حسین، جلد اول و دوم، سوم و چهارم، سماط، تهران ۱۳۸۲
- ۲- شجاعی تهرانی، حسین، عبادی فرد آذر، فرید، "اصول خدمات بهداشتی"، سماط، تهران ۱۳۸۱
- ۳- پارک، جان اورت، "درسنامه جامع بهداشت"، ترجمه صدرایی، رزینا، میرزایی، منصور، کتاب میر، تهران ۱۳۸۰
- ۴- حلم سرشت، پریش. دل پیشه، اسماعیل. مجموعه پنج جلدی "درسنامه جامع علوم بهداشت"، چهر، ۱۳۸۳

گروه هدف: دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی  
مدرس: خانم قلی زاده

تعداد واحد: ۱/۵ (واحد نظری)  
مدت: ۱۲ جلسه ۲ ساعته

### مقدمه:

روزگاری که در آن به سر می بریم عصر تغییرات شگرف و تحول در شکل و محتوا و اولویت های مسایل مرتبط با انسان در تمام حیطه ها از جمله حوزه سلامت انسان و خدمات بهداشتی درمانی به شمار می رود. تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فرایند رشد و توسعه، مهاجرت، توسعه شهرنشینی، دگرگونی ساختار خانواده، کاهش مرگ و میر کودکان، تغییر الگوی بیماریها، افزایش امید به زندگی، تغییر در نگرش به سلامت و کیفیت زندگی و بالاخره گذر جمعیتی، اپیدمیولوژیکی و بهداشت، نیازها و انتظارات جدیدی را به وجود آورده است. نکته در خور تأمل اینکه این روند متوقف شدنی نیست و بدون تردید ادامه خواهد یافت. در بین این تحولات و دگرگونی ها، نابرابری ها در دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی، چگونگی کیفیت خدمات ناهماهنگی در سطوح مختلف ارائه خدمات، منابع و اعتبارات نامناسب و چگونگی تخصیص آن به بخش های مختلف بهداشتی درمانی، چالش های پیش روی سیاستگذاران، مسئول و مدیران نظام سلامت بشمار می روند. طبیعی است که دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در ایفای رسالت خود در معرض چالشهای یاد شده قرار خواهند گرفت و سهمی در تدوین رهیافت ها و رویکردهای مناسب به عهده خواهند داشت.

### هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اجزاء خدمات بهداشتی، ساختار ارائه این خدمات و نظام خدمات بهداشتی در ایران است.

### اهداف اختصاصی دانشجویان در پایان ترم تحصیلی:

- ۱۰- با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت و انواع پیشگیری آشنا شوند.
- ۱۱- با فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و راهکارهای ارتقاء سلامت آشنا شوند.
- ۱۲- با تعریف سلامت و بیماری، ابعاد سلامت، فلسفه نوین سلامت، آشنا شوند.
- ۱۳- با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها آشنا شوند.
- ۱۴- با خدمات بهداشتی اولیه (با اجزاء و اصول PHC) آشنا شوند.
- ۱۵- با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی و درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۱۶- با موانع عمده تحقق PHC آشنا شوند. (مسائل و مشکلات موجود در نظام بهداشتی و درمانی کشور ایران را بدانند).
- ۱۷- با سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۱۸- با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و تقاضاهای بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۰- با سیاست بهداشتی و برنامه ریزی بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۱- با مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی و نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان آشنا شوند.
- ۱۲- با ارزشیابی خدمات بهداشتی آشنا شوند.

۱۳- با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با ناتوانی (DALYS) آشنا شوند.

| برنامه اجرایی    |          |                                                                                                |
|------------------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| جلسه دو<br>ساعته | تاریخ    | محتوای درس                                                                                     |
| اول              | ۸۷/۷/۶   | معرفی درس، ارائه طرح درس و تعیین روز ارائه دانشجویان<br>درخصوص برنامه های سلامت                |
| دوم              | ۸۷/۷/۱۳  | آشنایی با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت و انواع<br>پیشگیری                              |
| سوم              | ۸۷/۷/۲۰  | آشنایی با تعریف سلامت و بیماری، تعریف سلامتی مثبت و<br>ارتقاء سلامت                            |
| چهارم            | ۸۷/۷/۲۷  | فلسفه نوین سلامت و فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و<br>روشهای مداخله و ارتقاء سلامت             |
| پنجم             | ۸۷/۸/۱   | آشنایی با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها                                          |
| ششم              | ۸۷/۸/۱۸  | آشنایی با PHC و اجزاء و اصول آن، هدف بهداشت برای همه<br>تا سال ۲۰۰۰                            |
| هفتم             | ۸۷/۸/۲۵  | آشنایی با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه<br>های بهداشتی درمانی در ایران          |
| هشتم             | ۸۷/۹/۲   | امتحان میان ترم                                                                                |
| نهم              | ۸۷/۹/۹   | آشنایی با نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان و<br>مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی      |
| دهم              | ۸۷/۹/۱۶  | آشنایی با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و<br>تقاضاهای<br>برنامه ریزی و سیاست بهداشتی |
| یازدهم           | ۸۷/۹/۲۳  | آشنایی با ارزشیابی خدمات بهداشتی                                                               |
| دوازدهم          | ۸۷/۹/۳۰  | آشنایی با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با<br>ناتوانی (DALYS)                       |
| سیزدهم           | ۸۷/۱۰/۲۸ | امتحان پایان ترم                                                                               |

#### شیوه تدریس:

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت و بقیه ساعت کلاس به تدریس توسط مربی و پرسش و پاسخ در مورد برنامه های سلامتی اختصاص خواهد یافت.

#### تکالیف:

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت.

#### نحوه ارزشیابی دانشجو:

- ۳- آزمون میان ترم: به صورت کتبی و حداکثر ۴ نمره
- ۴- آزمون پایان ترم: به صورت کتبی چند گزینه ای، ضمناً نمره سخنرانی هم بخشی از نمره کل دانشجو را شامل خواهد شد.

#### منابع اصلی درس:

- ۵- پارک، جان اورت، "درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی" ترجمه شجاعی تهرانی، حسین، جلد اول و دوم، سوم و چهارم، سماط، تهران ۱۳۸۲
- ۶- شجاعی تهرانی، حسین، عبادی فرد آذر، فرید، "اصول خدمات بهداشتی"، سماط، تهران ۱۳۸۱
- ۷- پارک، جان اورت، "درسنامه جامع بهداشت"، ترجمه صدراپی، رزینا، میرزایی، منصور، کتاب میر، تهران ۱۳۸۰
- ۸- حلم سرشت، پریش. دل پیشه، اسماعیل. مجموعه پنج جلدی "درسنامه جامع علوم بهداشت"، چهر، ۱۳۸۳

گروه هدف: دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی  
مدرس: خانم قلی زاده

تعداد واحد: ۱/۵ (واحد نظری)  
مدت: ۱۲ جلسه ۲ ساعته

### مقدمه:

روزگاری که در آن به سر می بریم عصر تغییرات شگرف و تحول در شکل و محتوا و اولویت های مسایل مرتبط با انسان در تمام حیطه ها از جمله حوزه سلامت انسان و خدمات بهداشتی درمانی به شمار می رود. تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فرایند رشد و توسعه، مهاجرت، توسعه شهرنشینی، دگرگونی ساختار خانواده، کاهش مرگ و میر کودکان، تغییر الگوی بیماریها، افزایش امید به زندگی، تغییر در نگرش به سلامت و کیفیت زندگی و بالاخره گذر جمعیتی، اپیدمیولوژیکی و بهداشت، نیازها و انتظارات جدیدی را به وجود آورده است. نکته در خور تأمل اینکه این روند متوقف شدنی نیست و بدون تردید ادامه خواهد یافت. در بین این تحولات و دگرگونی ها، نابرابری ها در دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی، چگونگی کیفیت خدمات ناهماهنگی در سطوح مختلف ارائه خدمات، منابع و اعتبارات نامناسب و چگونگی تخصیص آن به بخش های مختلف بهداشتی درمانی، چالش های پیش روی سیاستگذاران، مسئول و مدیران نظام سلامت بشمار می روند.

### هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اجزاء خدمات بهداشتی، ساختار ارائه این خدمات و نظام خدمات بهداشتی در ایران است.

### اهداف اختصاصی دانشجویان در پایان ترم تحصیلی:

- ۱- با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت آشنا شوند.
- ۲- با پزشکی پیشگیری و پزشکی اجتماعی و سطوح پیشگیری آشنا شوند.
- ۳- با تعریف سلامت و بیماری، ابعاد سلامت، فلسفه نوین سلامت، فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و راهکارهای ارتقاء سلامت آشنا شوند.
- ۴- با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها آشنا شوند.
- ۵- با خدمات بهداشتی اولیه (با اجزاء و اصول PHC) آشنا شوند.
- ۶- با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی و درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۷- با موانع عمده تحقق PHC آشنا شوند. (مسائل و مشکلات موجود در نظام بهداشتی و درمانی کشور ایران را بدانند).
- ۸- با سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۹- با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و تقاضاهای بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۰- با سیاست بهداشتی و برنامه ریزی بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۱- با مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی و نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان آشنا شوند.
- ۱۲- با ارزشیابی خدمات بهداشتی آشنا شوند.
- ۱۳- با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با ناتوانی (DALYS) آشنا شوند.

| برنامه اجرایی    |          |                                                                                                                        |
|------------------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| جلسه دو<br>ساعته | تاریخ    | محتوای درس                                                                                                             |
| اول              | ۸۷/۷/۶   | معرفی درس، ارائه طرح درس و تعیین روز ارائه دانشجویان<br>درخصوص برنامه های سلامت                                        |
| دوم              | ۸۷/۷/۱۳  | آشنایی با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت                                                                         |
| سوم              | ۸۷/۷/۲۰  | آشنایی با پزشکی پیشگیری و پزشکی اجتماعی و سطوح<br>پیشگیری و روشهای مداخله و ارتقاء سلامت                               |
| چهارم            | ۸۷/۷/۲۷  | آشنایی با تعریف سلامت و بیماری، تعریف سلامتی مثبت، ابعاد<br>سلامت، فلسفه نوین سلامت و فاکتورهای موثر بر سلامت<br>جامعه |
| پنجم             | ۸۷/۸/۱   | آشنایی با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها                                                                  |
| ششم              | ۸۷/۸/۱۸  | آشنایی با PHC و اجزاء و اصول آن، هدف بهداشت برای همه<br>تا سال ۲۰۰۰                                                    |
| هفتم             | ۸۷/۸/۲۵  | آشنایی با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه<br>های بهداشتی درمانی در ایران                                  |
| هشتم             | ۸۷/۹/۲   | امتحان میان ترم                                                                                                        |
| نهم              | ۸۷/۹/۹   | آشنایی با نحوه تامین منابع مالی در بخش بهداشت و درمان و<br>مقایسه نظام های مراقبت بهداشتی                              |
| دهم              | ۸۷/۹/۱۶  | آشنایی با اهداف جزئی، مقاصد و اهداف نهایی، نیازها و<br>تقاضاهای<br>برنامه ریزی و سیاست بهداشتی                         |
| یازدهم           | ۸۷/۹/۲۳  | آشنایی با ارزشیابی خدمات بهداشتی                                                                                       |
| دوازدهم          | ۸۷/۹/۳۰  | آشنایی با کیفیت زندگی (QALYS) و سالهای زندگی همراه با<br>ناتوانی (DALYS)                                               |
| سیزدهم           | ۸۷/۱۰/۲۸ | امتحان پایان ترم                                                                                                       |

### شیوه تدریس:

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت و بقیه ساعت کلاس به تدریس توسط مربی و پرسش و پاسخ در مورد برنامه های سلامتی اختصاص خواهد یافت.

### تکالیف:

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت.

### نحوه ارزشیابی دانشجو:

- ۱- آزمون میان ترم: به صورت کتبی و حداکثر ۴ نمره
- ۲- آزمون پایان ترم: به صورت کتبی چند گزینه ای، ضمناً نمره سخنرانی هم بخشی از نمره کل دانشجو را شامل خواهد شد.

### منابع اصلی درس:

- ۳- پارک، جان اورت، "درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی" ترجمه شجاعی تهرانی، حسین، جلد اول و دوم، سوم و چهارم، سمات، تهران ۱۳۸۲

۴- شجاعی تهرانی، حسین، عبادی فرد آذر، فرید، " اصول خدمات بهداشتی"، سماط، تهران ۱۳۸۱

۵- پارک، جان اورت، " درسنامه جامع بهداشت"، ترجمه صدرایی، رزیتا، میرزایی، منصور، کتاب میر، تهران ۱۳۸۰

۶- حلم سرشت، پریوش. دل پیشه، اسماعیل. مجموعه پنج جلدی "درسنامه جامع علوم بهداشت"، چهر، ۱۳۸۳

|                           |                                                              |
|---------------------------|--------------------------------------------------------------|
| تعداد واحد: ۱ (واحد نظری) | گروه هدف: دانشجویان رشته مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده |
| مدت: ۸ جلسه ۲ ساعته       | مدرس: خانم قلی زاده                                          |

**مقدمه:**

خدمات بهداشتی خدماتی است که در راستای ارتقای تندرستی، حفظ یا بازگرداندن تندرستی مردم به وسیله کارکنان متخصص بهداشت انجام می گیرد. تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فرایند رشد و توسعه، مهاجرت، توسعه شهرنشینی، دگرگونی ساختار خانواده، کاهش مرگ و میر کودکان، تغییر الگوی بیماریها، افزایش امید به زندگی، تغییر در نگرش به سلامت و کیفیت زندگی و بالاخره گذر جمعیتی، اپیدمیولوژیکی و بهداشت، نیازها و انتظارات جدیدی را به وجود آورده است. طبیعی است که دانشجویان رشته مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده در ایفای رسالت خود در معرض چالشهای یاد شده قرار خواهند گرفت و سهمی در تدوین رهیافت ها و رویکردهای مناسب به عهده خواهند داشت.

**هدف کلی درس:**

آشنایی کلی بر تعاریف، دامنه و اصول خدمات بهداشتی، جایگاه و انواع خدمات بهداشتی در نظام های عرضه خدمات بهداشتی درمانی

**اهداف اختصاصی دانشجویان در پایان ترم تحصیلی:**

- ۱- با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت آشنا شوند.
- ۲- با سازمانهای بین المللی بهداشت و اقدامات بهداشتی (انواع پیشگیری و اهداف آن) آشنا شوند.
- ۳- با تعریف سلامت و بیماری، ابعاد سلامت، فلسفه نوین سلامت، فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و راهکارهای ارتقاء سلامت آشنا شوند.
- ۴- با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها آشنا شوند.
- ۵- با خدمات بهداشتی اولیه (با اجزاء و اصول PHC) آشنا شوند.
- ۶- با سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی و درمانی در ایران آشنا شوند.
- ۷- با خدمات واحد بهداشت خانواده و بهداشت مدارس آشنا شوند.
- ۸- با سیستم های مختلف بهداشتی در دنیا (مقایسه با ایران) آشنا شوند.
- ۹- با خدمات واحد مبارزه با بیماریها و واکسیناسیون آشنا شوند.
- ۱۰- با خدمات واحد بهداشت محیط و حرفه ای آشنا شوند.
- ۱۱- با خدمات واحد آموزش بهداشت و بهداشت دهان و دندان آشنا شوند.

| برنامه اجرایی |        |                                                      |
|---------------|--------|------------------------------------------------------|
| جلسه دو ساعته | تاریخ  | محتوای درس                                           |
| اول           | ۸۷/۷/۷ | معرفی درس، ارائه طرح درس و تعیین روز ارائه دانشجویان |

|       |          |                                                                                                                                                 |
|-------|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       |          | درخصوص برنامه های سلامت، آشنایی با تعاریف، مفاهیم و سوابق تاریخی بهداشت                                                                         |
| دوم   | ۸۷/۷/۱۴  | آشنایی با فعالیت سازمانهای بین المللی بهداشت و انواع پیشگیری و اهداف آن                                                                         |
| سوم   | ۸۷/۷/۲۱  | آشنایی با تعریف سلامت و بیماری، تعریف سلامتی مثبت، ابعاد سلامت، فلسفه نوین سلامت و فاکتورهای موثر بر سلامت جامعه و روشهای مداخله و ارتقاء سلامت |
| چهارم | ۸۷/۷/۲۸  | آشنایی با نشانگرهای بهداشتی و طبقه بندی و کاربرد آنها                                                                                           |
| پنجم  | ۸۷/۸/۵   | امتحان میان ترم، آشنایی با PHC و سطوح مراقبت های بهداشتی درمانی و جزئیات شبکه های بهداشتی درمانی در ایران و سیستم های مختلف بهداشتی در دنیا     |
| ششم   | ۸۷/۸/۱۲  | آشنایی با خدمات واحد آموزش بهداشت و بهداشت محیط و حرفه ای                                                                                       |
| هفتم  | ۸۷/۸/۱۹  | آشنایی با خدمات بهداشت خانواده و بهداشت مدارس و بهداشت دهان و دندان                                                                             |
| هشتم  | ۸۷/۸/۲۶  | آشنایی با خدمات واحد مبارزه با بیماریها، واکسیناسیون                                                                                            |
| نهم   | ۸۷/۱۰/۲۰ | امتحان پایان ترم                                                                                                                                |

### **شیوه تدریس:**

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت و بقیه ساعت کلاس به تدریس توسط مربی و پرسش و پاسخ در مورد برنامه های سلامتی اختصاص خواهد یافت.

### **تکالیف:**

هر دانشجو در عرض حداکثر ده دقیقه در مورد مشکلات و عناوین برنامه های سلامت به ایراد سخنرانی و پرسش و پاسخ خواهد پرداخت.

### **نحوه ارزشیابی دانشجو:**

- ۱- آزمون میان ترم: به صورت کتبی و حداکثر ۴ نمره
- ۲- آزمون پایان ترم: به صورت کتبی چند گزینه ای، ضمناً نمره سخنرانی هم بخشی از نمره کل دانشجو را شامل خواهد شد.

### **منابع اصلی درس:**

- ۳- پارک، جان اورت، " درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی " ترجمه شجاعی تهرانی، حسین، جلد اول و دوم، سوم و چهارم، سمات، تهران ۱۳۸۲
- ۴- شجاعی تهرانی، حسین، عبادی فرد آذر، فرید، " اصول خدمات بهداشتی"، سمات، تهران ۱۳۸۱
- ۵- پارک، جان اورت، " درسنامه جامع بهداشت"، ترجمه صدراپی، رزیتا، میرزایی، منصور، کتاب میر، تهران ۱۳۸۰
- ۶- حلم سرشت، پریش. دل پیشه، اسماعیل. مجموعه پنج جلدی "درسنامه جامع علوم بهداشت"، چهر، ۱۳۸۳
- ۷- حاتمی، مجلسی، رضوی و ... (با همکاری اساتید دانشگاه های علوم پزشکی کشور) " کتاب جامع بهداشت عمومی" انتشارات ارجمند، چاپ اول، سال ۱۳۸۳